

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY.

SILIU RADULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Dem. Negulescu și G. Popescu. — *Teoria afecțaiunii speciale.*
Traian R. Scriban. — *Materia succesiunilor. — Legea agrară. —*
Legea Casei Kurale.

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație, secțiuni*
unite. — Constituționalitatea legilor. — Membrii Parlamentului. —
Verificarea titlurilor.

(Teodor Petrof su Minist. Domeniilor).
Curtea de Apel Iași s. I. — Vânzare. — Perfectare. — Neplata
pretului. — Condițiune rezolutoare. — Dreptul de retenție.

(Const. Cosmovici cu Ramiro Tăut).

Trib. Ilfov, s. I c. c. — Autoritatea lucrului judecat. — Hotărâri
penale. — Influența penalului asupra civilului.

(Iacob Leon cu Soc. Tramvaelor București).

Jurisprudența Străină.

Teoria afecțaiunii speciale¹⁾

Poprirea efectuată în mâna celui de al treilea are de efect de a izbi creanța poprită de o indisponibilitate totală, care împiedică pe terțiu să facă vreo plată.

Sume considerabil de mari vor putea fi imobilizate prin popriri pentru sume derizorii. Creditul debitorului va suferi desigur foarte mult din această cauză. Există însă un mijloc practic pentru a înlătura aceste inconveniente. D. ministru Dissescu l'a arătat în Senat, în răspunsul pe care l'a dat d-lui Petre Missir:

„Dacă presupunem că cineva îmi datorește 10.000 lei și eu popresc în mâna terțiului 20.000 lei. Ei bine, ce este mai lesne decât ca acela să-mi plătească cei 10.000 lei și să se ridice poprirea?”

„Dar d-voastră ziceți: nu plătesc, fiindcă nu datorec. Atunci există un alt remediu: n'ai decât să te duci la un bancher, faci o depunere specială pe numele meu, afectezi suma ca, în caz când voi câștiga, să ridic această sumă de 10.000 lei¹⁾”.

Acest mijloc oferit părților de a face să înceteze indisponibilitatea creanței poartă numele de *afecțaiune specială*²⁾.

1) Acest capitol face parte din studiul ce va apare în curând asupra Poprirei datorit d-lor *Demetru Negulescu și Gh. Popescu.*

1) *Desbateri parlamentare*, pg. 429.

2) Faptul că disponibilitatea creanței determinată de poprire, poate adesea produce prejudicii considerabile, a făcut ca și aiurea să se ia măsuri; jurisprudența franceză a căutat să remedieze această stare de

Dacă debitorul plătește pe creditorul popritor, nimic mai simplu în acest caz, că poprirea este ridicată. Dacă însă debitorul nu voește să plătească, atunci intervine mijlocul practic despre care am

lucruri, imaginând procedeul cunoscut sub denumirea de afecțaiune specială. Mijlocul găsit eră ca debitorul poprit să cheme pe următor în instanța de referé și să ceară față de următor autorizarea de a putea ridica, ceiace excede creanța poprită, iar restul, adică valoarea creanței, ce se urmărește să fie pusă la dispoziția creditorului următor; grație acestor măsuri, desavantajile disponibilității totale erau înlăturate. Neajunsul însă al acestei soluțiuni eră că trebuia acordul atât al următorului, cât și al urmăritului. (Cas. fr. 6 Mai 1901; S. 903, I, 213).

Acest procedeu a fost însă criticat, zicându-se că el constituie un exces de putere din partea prezidentului judecând în referé. Obiecțiunea trebuie însă înlăturată, căci ordonanța dată de președinte, nu intervine decât atunci când părțile erau de acord; și fiind învoirea părților cum putea fi vorba de exes de putere? (Vezi asupra acestor puncte nota Tissier S. 98, 2, 73).

Legiitorul francez a socotit însă că acest sistem, care era urmat mai ales la Paris, unde se știe ce desvoltare au luat ordonanțele prezidențiale, trebuie extins, și a tranșat dificultatea pe cale legislativă. Legea din 14 Iulie 1907 dă soluția problemei clar și categoric, completând astfel dispozițiile art. 567 cod. proc. francez.

Această lege ne spune că oricare ar fi stadiul în care se găsește poprirea, se poate, pe calea referului, să se ceară suma ce s'a făcut indisponibilă dela terțiu poprit, prin poprire, cu condițiunea de a vârsa la Casa de depuneri și consemnațiuni o sumă suficientă pentru, a despăgubi pe creditorul următor, sau să lase în mâinile terțiului poprit făcut depozitar, suma arbitrată de președinte în referé, cu afecțaiune specială. (Glasson ed. II, t. II, pg. 345; Cazar Bru, *Theorie et pratique des voies d'executions*, pg. 163, et S. Ed. II; Lescondiere *Du réfété en matière de Saisie-arreté*, Thèse, Caën 1908, precum și, textui legii din 17 Iulie 1907).

Instanțele noastre au făcut și ele aplicarea acestei teorii, căutând să înlătore inconvenientul indisponibilității totale. Aceasta are interes, după cum se știe, mai ales atunci când creanța este minimă și suma poprită este importantă. Sistemul nostru constă în a depune suma cu afecțaiune specială și a cere pe cale de contestație ridicarea poprirei.

Pentru a ajunge la aceasta soluțiune, s'a motivat astfel: „Având în vedere că în drept, conform art. 455 c. pr. și art. 1099 c. civ., unul din efectele principale ale ardonanței de poprire este lovirea de indisponibilitate a întregii creanțe; că din desbaterile parlamentare, rezultă că acest efect nu este absolut; că din cauza prejudiciului ce ar putea cauză debitorului poprit, în caz de disproporție între suma poprită și suma datorită, în care caz însăși autorul legii, d-l Dissescu, a indicat în Senat, că există un mijloc permis pentru debitor de a scăpa de poprire și a evita prejudiciul, și că acest mijloc ar fi depunerea sumei pretinse cu afecțaiune specială, pentru și în comptul „creditorului popritor”. (Trib. de Notariat, 25 Maiu 1912, Dr. 61/912).

Soluțiunea admisă de jurisprudența noastră este justă, motivată pe consideratiuni de utilitate și se sprijină pe lucrările preparatorii. Cred însă că la o viitoare reformă a codului, acest punct trebuie reglementat pe cale legislativă. Și între alte elemente, s'ar putea lua ca bază legea franceză din 1907, care tranșează dificultatea în chipul cel mai fericit

vorbit. Debitorul nu are decât să facă o depunere specială în favoarea popritorului, sau să-i cedeze o parte din creanța sa, bine înțeles într'un mod condiționat, când dreptul său va fi recunoscut. În acest caz, creditorul popritor nu va avea nici un interes să nu retragă poprirea în mâna terțiului și prin urmare debitorul va putea să încaseze restul sumei ce fusese poprită.

Să presupunem însă că creditorul popritor refuză să retragă poprirea cu toată afectarea specială în favoarea sa. Care va fi în acest caz situațiunea debitorului? El va putea să citeze pe creditorul popritor în camera de consiliu a tribunalului de prima instanță și va cere președintelui ca în baza art. 66 bis din procedura civilă să dea o ordonanță prezidențială prin care să-i permită a încasa ceea ce excede suma pentru care s'a cerut poprirea, depunând restul cu afecțiune specială pentru garantarea creanței creditorului popritor.

Prin afectarea specială în favoarea primului popritor, ceilalți creditori ulteriori nu vor avea nici un drept asupra acestei sume. Nu constituie acesta un adevărat privilegiu în favoarea primului creditor? De sigur că nu. Creanța pe care creditorii ar popri-o în urma afecțiunii speciale a eșit din patrimoniul debitorului lor. Deși această afecțiune este condițională, — supusă la condițiunea ca drepturile creditorului popritor să fie în urmă recunoscute, — prin îndeplinirea condițiunii, în baza efectului retroactiv, creanța a eșit din patrimoniul debitorului, față de terții din momentul în care cesiunea drepturilor în favoarea creditorului popritor a fost notificată terțiului poprit, conform art. 1593 codul civil, sau prin acceptarea lui în caz când a figurat și dânsul în instanța de referé. Creanța fiind dar eșită din acel moment din patrimoniul debitorului, poprirea creditorilor posteriori este nulă ca fiind îndreptată *super non domino*.

Materia Succesiunilor

Legea Agrară — Legea Casei Rurale

Casa Rurală este o instituție particulară cu capital împărțit în acțiuni, din care, un sfert aparține statului, având scopul principal să înlesnească creditul necesar țăranilor muncitori de pământ, spre a putea cumpăra în loturi terenuri cultivabile. E o persoană morală sub controlul statului.

Deci, fără posibilitate de discuție, instituția este o creațiune cu menirea să vândă loturi sătenilor, iar legea nu prezintă caracterul legilor de improprietărire.

Improprietărirea se face de stat pentru rațiuni de dreptate, interes și ordine socială, nu de particulari.

Art. 61 din legea C. R. fixează norma de urmat în cazul decesului unuia în patrimoniul căruia se găsește un lot dobândit prin cumpărare dela Casa Rurală. Acest text precizează că moștenitorii vor fi chemați prin citație colectivă, care se va lipi pe ușa domiciliului defunctului. Lotul se transmite integral prin bună învoială sau, în caz contrar, prin tragere la sorti.

Fiind în materia succesiunii, ideia citării colective violează normele fixate în codul civil, pentru că fiecare co-moștenitor trebuie citat individual spre a fi față la o operație așa de importantă care privește indiviziunea, ca să aibă toți cuvântul pentru apărarea intereselor lor. Citarea colectivă poate crea surprinderi.

Și apoi, cum o să cadă părțile de acord când ele poate nici nu știu de moartea autorului, fiind împreșietei în lungul și lațul țării — și cum salvăm principiul dreptului sfânt de apărare?

De aceea, legea agrară din 1921 care impune prin art. 129 citarea individuală și intervenția judecătorului în împăcarea părților, este cu mult superioară.

Art. 126 din legea agrară a modificat art. 62 din legea C. R.?

Jurisprudența trib. Dorohoi e în sens afirmativ.

Art. 126 din legea agrară prescrie că pământul cultivabil nu se poate divide prin succesiune decât până la 2 h. în regiunea șesului și 1 h. la munte ori deal.

Această dispoziție nu poate privi decât pământul transmis sătenilor în baza legii agrare, pentru că, sub capitolul respectiv nu se pomeneste de altele, urmându-se, cu mici modificări, procedura stabilită prin art. 62 legea C. R. în caz de neînțelegeri între moștenitori.

Sub capitolul „Instrăinarea loturilor“, prin art. 125 legea agrară se precizează că dispozițiile acestuia se aplică și loturilor dobândite în baza legilor anterioare de improprietărire, de instrăinarea bunurilor statului și a aceloră vândute de Casa Rurală, exceptând restricția de 5 ani pentru că punerea în posesie s'a efectuat de mult.

Deci, când e vorba de vânzare, donație ori schimb, se amintește de legea C. R. permițându-se transmisiunea în parcele după achitarea definitivă a prețului.

În art. 126 legea agrară nu se pomeneste nimic despre legile arătate în art. 125, ceiace mă face să cred că ideia indivizibilității loturilor se rapoartă numai la cele transmise în baza legii agrare.

Observăm că instituția Casei Rurale este o creațiune particulară, nu de stat, iar indivizibilitatea nu poate fi modificată fără o schimbare a statutelor de către consiliul de administrație, ratificată de adunarea generală a acționarilor.

Art. 157 l. a., într'adevăr, vorbește despre abrogarea legilor cu caracter contrar, acest text însă privește numai exproprierea in sine și condițiunea loturilor date de stat.

Asupra loturilor dobândite de la Casa Rurală legiuitorul se ocupă numai în art. 125 l. a. clarificând soarta vânzărilor, nu a succesiunilor.

Dacă art. 128—129 l. a. fixează procedura din art. 62 l. C. R., asta nu înseamnă o abrogare a transmisiibilității lotului integral, în înținderea vândută, din contra, dispozițiile din l. C. R. rămân în vigoare atâta timp cât un text precis nu modifică materia indivizibilității totale, deci, art. 157 l. a. nu schimbă norma succesiunilor fixată prin legea Casei Rurale.

Dacă prin art. 126 l. a. ar fi fost vorba să se mo-

difice situația altor loturi în cât de succesiune, cred că legiuitorul se exprima categoric și precis asupra abrogărilor eventuale, cuprinzând sub acest text legile ce voia să le desființeze total ori parțial, cum a făcut când a prevăzut soarta vânzării loturilor dobândite în baza altor legi.

Legea Casei Rurale nu este o lege de împrumutare, această instituție fiind o asociație de particulari sub controlul statului, cu scopul de a vinde moșiile în loturi la țărani. Art. 157 l. a. se referă la legile care dispun asupra împrumuturilor făcute de stat, în care nu putem îngloba și legea Casei Rurale.

Problema e foarte importantă, de aplicație zilnică, de aceea aș dori ca și alți juriști să-și dea părerea asupra acestei chestiuni.

Traian Romulus Scriban
Președinte Judec. Herța (Dorohoi)

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNI-UNITE

Audiența dela 23 Iunie 1927

Oscar N. Nicolescu, Președinte.

Teodor Petrof cu Ministerul de Domenii

CONSTITUȚIONALITATEA LEGILOR. — DACĂ CURTEA DE CASAȚIE POATE CERCETA TITLURILE MEMBRILOR PARLAMENTULUI. — ART. 103 DIN CONSTITUȚIE.

Puterea judecătorească nu poate examina dacă compunerea corpurilor legiuitoare s'a făcut sau nu sau numai cu cetățeni români și dacă deci din acest punct de vedere o lege este neconstituțională ca fiind votată și de unii membri ai parlamentului cari nu aveau calitatea de cetățeni români, de oare-ce verificarea titlurilor membrilor parlamentului se face de însuși parlamentul care singur judecă contestațiile ce se ridică în această privință.

No. 34. — Respins recursul făcut de către Teodor Petrof în contra hotărârii cu No. 79 din 21 Octombrie 1924 a Comisiei de verificare a titlurilor de proprietate din județul Caliacra în proces cu Ministerul de Domenii.

S'a ascultat, în lipsa părților, D-l procuror G. I. Duca în concluziuni.

Curtea deliberând,

Asupra motivului IV de casare:

„Neconstituționalitatea legii din 22 Aprilie 1924, întrucât această lege a fost votată de membrii ai Corpurilor legiuitoare cari n'aveau calitatea de cetățeni români — și dovada este că parte din reprezentanții județelor Caliacra și Durostor, abia după votarea legii au fost recunoscuți de instanțele judecătorești respective, ca cetățeni români“.

Considerând că verificarea titlurilor membrilor Parlamentului se face de însuși Parlamentul, care singur judecă contestațiile ce se ridică în această privință, așa că puterea judecătorească nu poate impune asupra prerogativelor puterii legiuitoare și e-

xamina dacă compunerea Corpurilor legiuitoare s'a făcut sau nu numai cu cetățeni români.

Că, prin urmare, această Inaltă Curte nu poate cerceta neconstituționalitatea legii pentru organizarea Dobrogei Nouă din acest punct de vedere, independent că, în fapt, nu s'a făcut cu nimic dovada afirmațiunii relative la lipsa de calitate de cetățeni români a unora din membrii Corpurilor legiuitoare.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. I-a

Audiența dela 12 Mai 1927

Președinția D-lui Adam Bercea, consilier

Const. Cosmovici cu Romiro Tăut

VÂNZARE. — PERFECTAREA EI. — ACORD ASUPRA LUCRULUI. — SUBORDONAREA CONȘIMȚĂMÂNTULUI UNOR ANUMITE CONDIȚII. — ART. 1295 C. CIV.

VÂNZARE. — NEPLATA PEETULUI. — VÂNZĂTOR ACȚIONAT PENTRU PREDARE. — DREPTUL SAU DE RETENȚIE. — ART. 1020 ȘI 1424 ȘI UR. COD. CIVIL.

VÂNZARE. — CONDIȚIUNEA REZOLUTORIE ÎN CONTRACTELE SINAGMATICE. — APLICAREA ACELUIAȘI PRINCIPIU LA VÂNZARE. — ART. 1021, 1365 ȘI 1367 C. CIV.

VÂNZARE. — CONDIȚIE REZOLUTORIE EXPRESĂ. — DREPTUL DE OPTIUNE AL VÂNZĂTORULUI. — CERERE DE REZILIERE. — FORMULAREA EI PE CALEA JUSTIȚIEI. — ART. 1365 ȘI 1367 COD. CIVIL.

1. Cu toate că vânzarea este perfectă din momentul ce părțile au căzut de comun acord nu numai asupra lucrului și prețului ci și asupra celorlalte condiții la care ele au înțeles să și subordoneze conșimțământul, totuși de aici nu rezultă că atunci când părțile stipulează că numai după plata celei de a doua rate din preț se va confecționa actul definitiv și autentic de vânzare, ele ar fi înțeles să subordoneze acestei redactări desăvârșirea vânzării.

2. Vânzătorul având asupra lucrului vândut dreptul de retenție, urmează că atâta timp cât prețul nu i a fost plătit complet poate opune cu succes, în caz când ar fi acționat, pentru predare excepția *noa adimpleti contractus*, prin aplicarea la vânzare a principiului că în raporturile sinagmatice nici o parte nu poate cere executarea prestației celeilalte părți dacă nu execută și dânsa obligația sa.

3. Dispozițiunile art. 1365 și 1367 cod. civil fac aplicabil și în materia vânzării principiul stabilit de art. 1021 cod. civil relativ la condiția rezolutorie în contractele sinagmatice, potrivit căruia desființarea contractului în caz de neîndeplinirea obligației uneia din părți, nu are loc de drept ci trebuie cerută dela justiție.

4. Chiar în cazul unei clauze rezolutorii exprese dreptul de opțiune al vânzătorului

subsistă, astfel că și în acest caz rezoluțiunea nu se va produce decât atunci când vânzătorul o va voi, deci numai în favoarea lui, iar voința lui în această privință urmează a fi valorificată pe calea unei acțiuni în justiție.

No. 69. — Admis în parte apelul făcut de către Constantin Cosmovici în contra sentinței Trib. Botoșani cu No. 298 din 24 Iunie 1926 în proces cu Ramiro Tăut.

S'au ascultat D-nii avocați Radion pentru apelantul C. Cosmovici și L. Pilat și M. Mavrodin pentru apelantul R. Tăut.

Curtea,

Asupra apelurilor făcute de către Const. Cosmovici și Ramiro Tăut, în contra sentinței Tribunalului Botoșani No. 289 bis din 24 Iunie 1926.

Văzând că prin acțiunea sa reclamantul Ramiro Tăut cere a se obliga pârâtul C. Cosmovici să-i delege în plină proprietate suprafața de 30 hectare pământ, din moșia Unteni, lot. 3, Județul Botoșani, constatându-se de perfectă vânzarea efectuată prin zdelca sub semnătura privată dintre părți, transcrisă la Trib. Botoșani sub No. 2452 din 21 August 1925; că tot prin aceiași acțiune se cere și anularea contractelor de arândă constituite de pârât, relative la terenul în litigiu.

Văzând că în prim rând pârâtul C. Cosmovici opune lipsa de existență a vânzării, întrucât zdelca de la dosar ar constitui numai un proiect, supus pentru perfectare redactării actului autentic;

Văzând că din examinarea cuprinsului zdelcei sub semnătură privată pe care reclamantul Ramiro Tăut își întemeiază pretențiunile sale, se constată că C. Cosmovici vinde celui dintâi 30 hectare teren arabil, din moșia Unteni jud. Botoșani lot. 3, cu prețul total de 450.000 lei, primind vânzătorul drept arvună suma de 100.000; că restul prețului urma a fi plătit în două rate și anume 150.000 lei la 1 Septembrie 1925 iar restul la 1 Noembrie 1925; că vânzătorul se obliga a radia ipotecile la primirea primei rate și să predea cumpărătorului moșia vândută la ridicarea recoltei anului în curs, sau dacă moșia va fi pârloagă la 1 Septembrie 1925.

Având în vedere că în dreptul nostru o vânzare este perfectă din momentul ce consimțământul părților cade de comun acord asupra bunului, prețului și celorlalte condiții la care ele au înțeles să-și subordoneze consimțământul (art. 1925 c. civ.).

Văzând că în litigiul de față, din cuprinsul zdelcei semnată de ambele părți, rezultă că ele s'au înțeles asupra lucrului și condițiilor în care vânzătorul urmează a face predarea, precum și asupra prețului și condițiilor în care cumpărătorul trebuie să-l plătească;

Că deci este evident că această zdelcă constată existența unei vânzări perfecte, căci cu toate că părțile stipulează că după plata celei de a doua rate vor confecționa actul definitiv și autentic de vânzare, din nimic nu rezultă că ele au înțeles să subordoneze acestei redactări desăvârșirea vânzării.

Având în vedere că tocmai din cuprinsul zdelcei se vede că părțile când au semnat-o au înțeles să

facă o vânzare definitivă, rămânând numai ca instrumentul probatoriu să îmbrace forma unui act autentic după plata completă a prețului;

Având deci în vedere că în nici un caz zdelca dintre părți nu poate fi considerată, cum susține pârâtul C. Cosmovici, numai ca un proiect sau o promisiune de vânzare, care în înțelesul juridic este un act prin care o persoană se obligă a vinde un lucru către o altă persoană, fără ca aceasta din urmă să consimtă de îndată la vânzare.

Având în vedere că odată ce o vânzare a fost încheiată, vânzătorul este obligat să predea lucrul cumpărătorului punându-l pe acesta în posesiunea lui.

Că însă îndeplinirea acestor obligațiuni de predare din partea vânzătorului, este subordonată îndeplinirii de către cumpărător a îndatoririi sale de a plăti prețul, de oarece vânzătorul are asupra lucrului vândut dreptul de retenție, și atâta timp cât prețul nu i-a fost plătit complet, vânzătorul acționat pentru predare poate opune cu succes excepția *non adimpleti contractus*, prin aplicarea la vânzare a principiului că în raporturile sinalagmatice nici o parte nu poate cere executarea prestațiunii celeilalte părți dacă nu execută obligația sa.

Văzând că în speță, cumpărătorul Ramiro Tăut nu dovedește a fi achitat vânzătorului nici măcar complet prima rată datorită la 1 Septembrie 1925, astfel că el nu poate fi primit a cere predarea unui lucru pe care încă nu l'a plătit;

Că cumpărătorul Ramiro Tăut nu poate invoca cu succes în favoarea lui dispozițiunile art. 1564 c. civ., care l'ar autoriza să reține prețul „când are cuvânt de a se teme că va fi turburat prin vre-o acțiune. . . ipotecară”, căci el ar fi putut face aceasta atunci numai când după vânzare ar fi descoperit sarcini ipotecare ce i-au fost tănuite; că, din potrivă, în cazul de față cumpărătorul a cunoscut perfect aceste sarcini, ceiace se vede din chiar cuprinsul zdelcei, în care atunci când se scrie despre prima rată de plată, se specifică că 150.000 se vor plăti la 1 Septembrie 1925 în scop de a completa numerării pentru radierea tuturor ipotecilor de pe moșie.

Văzând că din cuprinsul acestei clauze, interpretată în mod logic, rezultă că cumpărătorul Ramiro Tăut se obliga mai întâi să plătească vânzătorului C. Cosmovici prima rată de 150.000 lei, cu care vânzătorul să completeze suma necesară, deci punând el restul, spre a radia ipotecile de pe moșie; căci, fiind firesc ca mai întâi vânzătorul să aibă toți banii necesari radierei și apoi să o facă, rezultă că părțile au înțeles ca mai întâi cumpărătorul să achite vânzătorului rata de 150.000, după care acesta să facă radiarea; cu alte cuvinte părțile au înțeles să subordoneze radierea plăței, iar nu plata radierei, cum susține cumpărătorul.

Că, deci, cumpărătorul nu este îndrituit a pretinde că nu ar fi plătit prețul, pentru motivul că vânzătorul nu a radiat mai întâi ipotecile, eventualitate în care ar fi putut reține cel mult rata a doua (dacă plătind pe cea dintâi vânzătorul nu ar fi radiat), prin deținerea căreia, chiar de nu era despăgubit

integral — cum susține — nu se putea plânge, căci astfel convenise el, având încredere în probitatea vânzătorului cu care contracta.

Că, deci, întru cât nic până în prezent, cumpărătorul Ramiro Tăut nu a plătit integral prețul vânzării, nici măcar nu l-a consemnat și nici nu justifică cu nimic temeinic dreptul de a-l reține, vânzătorul C. Cosmovici nu poate fi obligat a-i face predarea lucrului vândut, astfel că din acest punct de vedere acțiunea reclamantului urmează a fi respinsă ca și în ce privește pretențiunile de anulare a contractelor de arendare consimțite de vânzător asupra moșiei în litigu, întru cât pe de o parte acesta continua a avea moșia în stăpânire, iar pe de altă parte acele contracte au fost încheiate cu părți care sunt străine de procesul de față.

Văzând că pârâtul C. Cosmovici, mai opune rezoluțiunea vânzării întru cât cumpărătorul Ramiro Tăut nu i-a plătit prețul;

Văzând însă că pretențiunile pârâtului în această privință nu pot fi examinate în litigiul de față pentru motive atât de fond cât și de procedură;

De fond, întru cât în conformitate cu art. 1021 c. civ. relativ la condiția rezolutorie în contractele sinalagmatice, acest text pretinde ca desființarea contractului „să se ceară înaintea Justiției” iar art. 1365 și 1367 și urm. c. civ. fac aplicarea acestui principiu la materia vânzării;

De procedură, de oarece legea pretinzând o cerere înaintea Justiției din partea vânzătorului, urmează că acesta trebuie să-și formuleze pretențiunile pe calea unei acțiuni principale sau reconvenționale, plătind taxele de timbru cuvenite fiscului.

Având în vedere că atunci când în caz de neînlegere cumpărătorul cere constatarea vânzării și executarea ei din partea vânzătorului, acesta poate opune ca mijloace de apărare la primul capăt de cerere inexistența vânzării, adică că vânzarea nici nu a luat naștere, iar la al doilea neplata prețului; că însă atunci când vânzătorul pârât într-o asemenea acțiune cere rezoluțiunea vânzării, ceiace presupune mai întâi existența ei și apoi anihilarea vânzării cu efecte retroactive, el — vânzătorul — formulează noi pretenții, cari întrec măsura în care el se poate opune la admiterea acțiunii reclamantului, **pretenții care urmează a fi formulate într-o acțiune din partea vânzătorului în contra cumpărătorului pentru rezoluțiunea vânzării**, — acțiune care în cazul de față nu a fost introdusă de către pârâtul C. Cosmovici.

Având în vedere că aceste considerente sunt exacte și în cazul — cum este cel de față — când se pretinde că rezoluția a operat deplin drept în virtutea unei clauze a contractului pronunțând eventual rezoluțiunea, căci și în asemenea împrejurare, constatarea că clauza rezolutorie a funcționat trebuie făcută de instanțele de judecată în urma cererii vânzătorului; căci logic este că cumpărătorul care nu a plătit prețul să nu poată uza de o sancțiune edictată numai în favoarea vânzătorului care nu este în culpă; dispozițiunile art. 1365 și 1367 c. civ. care fiind generale privesc ambele cazuri, trebuie interpretate în sensul că chiar în cazul unei clauze rezolutorii exprese dreptul de opțiune al

vânzătorului subsistă, de unde rezultă că rezoluțiunea nu se va produce de cât atunci când vânzătorul o va vroi, deci numai în favoarea lui, iar voința lui în această privință urmează a fi valorificată pe calea unei acțiuni în justiție, care în cazul de față nu a fost încă formulată.

Că, deci, urmează ca apelul reclamantului Ramiro Tăut să fie respins în totul, admitându-se numai în parte apelul pârâtului Const. Cosmovici și apreciind față cu împrejurările cauzei că cheltuielile de judecată făcute de ambele părți urmează a fi compensate;

Pentru aceste motive, redactate de d. Consilier E. Petit, admite în parte apelul pârâtului C. Cosmovici, etc.

Semnați: N. N. Ganea, E. Petit.

Opiniune.

Suntem de părere că, odată, constatată și admisă ca perfectă existența vânzării intervenită între părți prin zdelca transcrisă la Tribunalul Botoșani sub No. 2452 din 1925, pentru motivele expuse în părerea majorității, — să se oblighe pe apelantul Const. Cosmovici să predea cumpărătorului Ramiro Tăut terenul de 30 hectare, ce face obiectul vânzării, iar acesta să fie autorizat ca, din restul de preț ce mai are a plăti, să achite creditorii ipotecari, purgând imobilul, iar diferența să o plătească apelantului Cosmovici, — astfel cum a decis prima instanță prin sentința apelată.

Motivele ce ne determină la această soluțiune sunt:

Din conținutul zdelcei în chestiune reiese că, în privința obligațiunilor ce decurgeau pentru părțile contractante în executarea vânzării, s'a stabilit că cel mai târziu la 1 Septembrie 1925, terenul să fie predat cumpărătorului Ramiro Tăut, degrevat de toate sarcinile ipotecare ce apăsau asupra-i; iar acesta să plătească restul de preț în două rate: prima de 150.000 lei la 1 Septembrie 1925, când predarea urma să se facă și a doua de 200.000 lei la 1 Noembrie acelaș an. Atât de mult era preocupat cumpărătorul Tăut ca predarea lucrului să i se facă purgat de sarcine, în cât, după ce se stabilește plata prețului în felul indicat, cu mențiune că prima rată să serve a complecta numerariul vânzătorului pentru radierea tuturor ipotecelor, se prevede imediat clauza „căci rămâne bine specificat că cele 32 hectare trebuie predate cumpărătorului liber de orice sarcină”, iar mai departe, după ce se stabilește pactul comisoriu expres pentru neplata prețului la termenele convenite, în ultima parte a zdelcei, părțile anihilează efectul acestui pact în ipoteza când vânzătorul ar întârzia radierea ipotecelor, ipoteză în care și cumpărătorul poate întârzia plata fără ca zisul pact să opereze și aceasta din cauză că, zdelca o spune categoric: „este bine înțeles între noi că predarea sumelor la termenele de 1 Septembrie și 1 Noembrie 1925 este în strânsă legătură cu obligația vânzătorului de a radia ipotecile”.

Apare deci limpede că intențiunea părților a fost fixată în sensul de a subordona plata prețului, degrevării sarcinilor ipotecare pe ziua de 1 Septembrie 1925, zi când cumpărătorul trebuia să plătească rata de 150.000 lei și predarea să se efectueze.

Susținerea apelantului Cosmovici că radierea și predarea lucrului degrevat la termenul de 1 Septembrie 1925 erau subordonate plății primei rate, întru cât zdelca prevedea plata ei pentru complectarea numerariului necesar la radierea ipotecilor, este nefundată, față de ultima clauză din zdelcă, care prevede că întârzierea plății ambelor rate, atât cea de la 1 Septembrie cât și cea de la 1 Noiembrie 1925 numai sunt sancționate de pactul comisor, dacă vânzătorul ar întârzia radierea, deci plata primei rate presupunea realizarea radierei, căci numai așa cumpărătorul putea avea siguranța degrevării complete a lucrului cumpărat.

Că vânzătorul nu a înțeles a subordona radierea și predarea la plata prealabilă a primei rate, reese din împrejurarea că posterior vânzării, și înainte de 1 Septembrie 1925 când prima rată era exigibilă, apelantul Cosmovici, care se găsea în jenă financiară, apelează la cumpărător ca, din această rată să-i avanseze în două rânduri bani, deciarând prin telegrama din 12 Iunie și scrisoarea din 1 Iulie 1925 că-i va face înlesniri și de nu va avea restul la timp îl va aștepta, ceiace Tăut acceptă și îi avansează în două rânduri câte 15.000 lei. Prin urmare, convenind la păsuirea restului din prima rată, reese evident că vânzătorul nu condiționa radierea și predarea la termenul de 1 Septembrie 1925, plății anticipate a ratei în cesiune.

Că, în fine, chiar în ipoteza extremă în care din clauzele contractului ar exista îndoială dacă obligațiunea de degrevare și predare, era sau nu condiționată de achitarea prealabilă a primei rate, încă atare clauze trebuiesc interpretate în contra vânzătorului, întrucât, în conformitate cu art. 1712 cod. civ. vânzătorul este ținut să explice curat îndatoririle ce înțelege a lua asupra-și, orice clauză obscură sau îndoioasă urmând a se interpreta în contra sa.

Că, în afară de considerațiunile expuse, se stabilește din desbateri că, cumpărătorul Tăut, care făcuse deja un început de executare a plății ratei de 1 Septembrie 1925, prin acea că avansate vânzătorului suma de 30.000 lei, văzând că acesta nu se interesează de loc de radierea ipotecilor, deși termenul de predare — 1 Septembrie 1925 se apropie, îl somează la 22 August 1925 să ia măsurile de radiere și predare, căci în caz contrar va reține prețul conform zdelcei;

Că, la această somațiune, vânzătorul Cosmovici nu răspunde nimic până la ziua termenului de predare, că nu ia nici o măsură de a radia vreuna din cele trei creanțe ipotecare, care între-eau cu mult suma de 120.000 lei, restul din rata de 1 Septembrie 1925 cu care deci n'ar fi putut să facă plata integrală a datoriilor și nici nu se prezintă la acel termen înaintea Tribunalului Botoșani — ci tocmai la 5 Octombrie 1925 face cunoscut cumpărătorului, că consideră vânzarea reziliată de plin drept, pe baza pactului comisoriu expres, stipulat în zdelcă, din cauza neplății ratei de 120.000 lei la 1 Septembrie 1925.

Că, față cu cele ce preced, culpa vânzătorului Cosmovici de a nu fi fost în măsură ca la 1 Sep-

tembrie 1925 să predea imobilul vândut, degrevat de sarcinile ipotecare, apare evidentă.

Că, în asemenea situațiune, cumpărătorul Tăut, văzând că la 1 Septembrie 1925 radierea ipotecilor nu se realizează și că, prin urmare, dacă ar achita prețul, s'ar expune unei eventuale urmăriri ipotecare, cu drept cuvânt a uzat de dreptul acordat prin art. 1364 c. civ. de a reține prețul și a se adresa Justiției, care să decidă pe de o parte predarea și punerea sa în posesiune asupra imobilului vândut, iar pe de alta, autorizarea ca din preț să plătească în prim loc creditorii ipotecari, și restul să-l achite vânzătorului;

Că, vânzătorul Cosmovici nu se poate pune la adăpostul dreptului de retențiune a imobilului vândut până la plata prețului, întru cât plata prețului, era condiționată de puțința predării la 1 Septembrie 1925 a acelu imobil liber de orice sarcină ipotecară, — condițiune pe care el nu a îndeplinit-o;

Că atâta timp deci, cât vânzarea subsistă și cumpărătorul înțelege a fi executată prin predarea obiectului, el poate obține o atare predare, fiind în termen util de a efectua plata, care plată urmează a se face în conformitate cu intențiunea părților, manifestată prin zdelcă, ca bunul să intre în patrimoniul cumpărătorului purgat de sarcinile ipotecare — prin achitarea de către acesta a creanțelor ipotecare și plata diferenței de preț în mâna vânzătorului;

Că a decide altfel, însemnează a nu da curs executării unui contract de vindere-cumpărare recunoscut perfect, la cererea cumpărătorului care, nu e decăzut, din dreptul de a efectua plata, atâta timp cât vânzătorul nu a obținut dar nici a încercat măcar a obține pe calea justiției rezilierea vânzării;

Că prin urmare, bine a judecat prima instanță obligând pe vânzător a preda imobilul și autorizând pe cumpărător a face plata prin achitarea creditorilor ipotecari și darea restului în primirea vânzătorului.

În ce privește apelul cumpărătorului Ramiro Tăut, întru cât din conținutul zdelcei reese că cheltuelile actului privesc pe ambele părți în proporție de jumătate, iar cumpărătorul dovedește cu viza fiscului că a plătit 22.500 lei taxe de înregistrare, urmează că din prețul total câtă să se deducă jumătate din această sumă și deci admitându-se în parte apelul să se fixeze la suma de 508.750 prețul ce cumpărătorul mai are a plăti.

Semnat: Adam Bercea.

TRIBUNALUL ILFOV S. I-a C. C.

Audiența dela 11 Februarie 1927

Președinția D-lui Victor Popovici, judecător

Iacob Leon cu Societatea Tramvaelor București

AUTORITATEA LUCRULUI JUDECAT.—HOTĂRĂRI PENALE.—AUTORITATEA LOR ÎN INSTANȚA CIVILĂ.—DACĂ PENTRU EXISTENȚA LUCRULUI JUDECAT ESTE NECESARĂ TRIPLA IDENTITATE CERUTĂ DE ART. 1201 COD. CIVIL.—ART. 11 AL. 2 PR. PENALĂ.

Hotărârile penale, dintr'un motiv de ordine publică, superior principiului autorității lucrului judecat din art. 1201 cod. civil care este creiat în interes privat, se impun judecătorilor din civil chiar dacă nu există tripla indentitate cerută de menționatul articol.

Astfel, o hotărâre penală, care constată că faptul penal nu există sau că nu este suficient dovedit are un efect față de toți și constituie autoritate de lucru judecat față de instanțele civile unde nu se mai poate pune în discuție uici existența faptului nici caracterul lui delictuos, afară numai dacă acțiunea civilă nu se întemeiază pe faptul delictuos judecat de instanța penală ci pe un quasi-delict de natură civilă.

No. 87. — Admis incidentul tinzând la constatarea existenței lucrului judecat și respinsă acțiunea intentată de Iacob Leon în proces cu Societatea Comunală a Tramvaielor București.

S'au ascultat D-nii avocați St. Inscinski pentru reclamant și Andrei Proca pentru societatea pârâtă.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Iacob Leon, în calitate de tată și administrator legal al fiului său minor, Aurel Leon, în contra Societății Comonale a Tramvaielor din București, pentru a fi obligată aceasta să-i plătească suma de 300.000 lei daune.

Având în vedere actele din dosar și susținerile ambelor părți.

Având în vedere că această acțiune se bazează pe următorul fapt: În ziua de 22 August 1918, pe când tramvaiul No. 72 cu remorca No. 413, venea din str. Șelari în str. Covaci, fiul reclamantului, a nume Aurel Leon, se afla pe scara din urmă a vagonului motor; în acel moment, pilotul No. 51 postat în acel loc, a tras de haină pe fiul reclamantului, pentru a-l da jos, și atunci, din această cauză a căzut sub roatele vagonului, suferind mai multe leziuni grave.

Că, fiind imediat dus la spital, în stare destul de gravă, a trebuit să sufere amputarea piciorului stâng și o rană gravă la piciorul drept, care-l face impropriu întrebuințării și pe acesta, deoarece a pierdut degetul mare al piciorului.

Considerând că, pentru acest fapt, pilotul Ioniță Ion a fost trimis în judecată penală a Judecătoriei Ocolului VII Urban, București, prin rechizitoriul Parchetului Trib. Ilfov No. 2366/I/918, pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 249 c. p.

Că, această instanță, cercetând împrejurările în care s'a petrecut accidentul din ziua de 22 August 1918, constată că din depozițiile martorilor audiați nereșind în mod cert dacă pacientul a fost tras de haină de pe scară de către inculpat, sau că acesta a alunecat de pe scara vagonului, există prin urmare îndoială asupra culpabilității inculpatului Ioniță Ion, și prin Cartea de judecată No. 86 din 21 Ianuarie 1919, îl achită de faptul prevăzut și pedepsit de art. 249 c. p.

Având în vedere că, înaintea judecătoriei ocol. VII Urban București, reclamantul Jacob Leon a

fost scos din cauză, deoarece a declarat că nu se constituie parte civilă la instanța penală și că a intentat o acțiune civilă pentru daune în contra Soc. Comonale a Tramvaielor București, — astfel că cartea de judecată No. 86 din 21 Ianuarie 1919 este rămasă definitivă.

Având în vedere că, astăzi, pârâta „Societatea Comunală a Tramvaielor București“, prin apărătorul său, ridică excepțiunea autorității lucrului judecat, dedusă din principiul autorității penalului asupra civilului, astfel că dacă instanța penală a constatat în mod definitiv că faptul nu este dovedit, nu se mai poate invoca acelaș fapt în acțiunea civilă pentru daune.

Având în vedere că într'adevăr, conform art. 1201 c. civ. este autoritate de lucru judecat când a doua cerere în judecată, are acelaș obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este făcută de aceleași părți, în contra lor, și în aceeași calitate.

Considerând că, principiul autorității lucrului judecat din art. 1201 c. civ. se aplică în toată rigorierea lui, când este vorba de hotărâri emanând dela aceeași jurisdicțiune; — când este vorba însă de a se determina influența unei hotărâri dela o altă jurisdicțiune, asupra unei alte hotărâri emanând și ea dela o jurisdicțiune diferită, urmează, atunci, să vedem, dacă legiuitorul a investit sau nu ambele jurisdicțiuni cu aceeași putere de a decide asupra litigiilor supuse judecății lor, căci, în acest caz principiul art. 1201 c. civ. nu este suficient.

Că, privind chestiunea din acest punct de vedere, hotărârile penale, dintr'un motiv de ordine publică superior principiului autorității lucrului judecat, din art. 1201 c. civ. care e creiat în interes privat, se impun judecătorilor din civil, chiar dacă nu există tripla indentitate cerută de acest articol.

Având în vedere că din acest motiv de ordine publică hotărârile jurisdicțiunii penale au în civil, autoritate de lucru judecat, față de toți, nefiind permis judecătorului civil de a nu recunoaște ceea ce a fost judecat cu certitudine în penal, fie în ce privește existența faptului, care formează baza comună a acțiunii penale și a acțiunii civile, fie în ce privește participarea prevenitului la acel fapt. (Daloz, I, 1920 pag. 25).

Considerând că, acesta fiind principiul, urmează ca o hotărâre penală care constată că faptul penal imputat nu există, sau că nu este suficient dovedit, constituie autoritate de lucru judecat, față de instanțele civile, unde nu se mai poate pune în discuțiune nici existența faptului, nici caracterul lui delictuos, căci altfel s'ar viola autoritatea lucrului judecat, constatată prin hotărârea penală.

Având în vedere că, pentru a se asigura acest efect al hotărârilor penale de a fi opozabile tuturor și pentru a se evita contrarietate de hotărâri, art. 11 al. 2 pr. pen. arată că hotărârea achitătoare închide orice cale de judecată înaintea instanțelor civile, și că acesta, fie că achitarea ar proveni din constatarea că faptul însuși nu există, fie că el nu este complet dovedit.

Că, într'un singur caz nu s'ar putea invoca această autoritate de lucru judecat a penalului, atunci când acțiunea civilă nu s'ar întemeia pe faptul delictuos judecat de instanța penală, ci pe un quasi-delict de natură civilă.

Având în vedere că, în speță, acțiunea penală deschisă contra lui Ioniță Ion pentru faptul rănirii involuntare prevăzută și pedepsită de art. 249 c. p. are ca obiect tot accidentul din ziua de 22 August 1918, când pacientul Aurel Leon st afla pe scara vagonului de tramvai No. 72, când fiind tras de haină de inculpatul Ioniță Ion, a căzut sub roatele vagonului, cari i-au trecut peste picioare, — fapt care instanța penală a constatat în mod definitiv că nu există, nefiind dovedit.

Că, acțiunea civilă de față pentru daune, se bazează *exact pe același fapt* petrecut în ziua de 22 August 1918 și *exact în aceleași împrejurări*, fapt pe care instanța penală a spus că nu există.

Că, așa fiind, întru cât instanța penală a hotărât în mod definitiv că faptul penal imputat lui Ioniță Ion, nu există, nefiind dovedit, urmează că acesta nu mai poate servi ca bază nici în acțiunea civilă pentru daune, fiindcă atunci s'ar aduce o gravă atingere principiului autorității lucrului judecat pe care penalul îl are asupra civilului.

Având în vedere că, în speță, nu poate fi vorba, nici de cazul când în instanța civilă s'ar invoca un *quasi-delict de natură civilă*, iar nu faptul delictuos judecat de instanța penală, fiindcă *rănirile involuntare* constituie un quasi-delict, atât în penal cât și în civil, ele fiind deposedate de orice intențiune delictuoasă, care dă caracterul specific al delictului; — că judecata care achită pe un prevenit de acest delict, înlătură irevocabil toate cauzele de urmărire, chiar și cele cari ar putea să constituie măcar o neobservare a regulamentelor, — ea exclude orice responsabilitate civilă invocată pentru aceleași cauze și pentru aceleași fapte, afară de cazul dacă nu s'ar invoca cu totul alte fapte și alte cauze de responsabilitate, decât acele care au făcut obiectul acțiunii penale, ceea ce nu este în speță, când ambele acțiuni se bazează pe același fapt. Astfel că atât acțiunea penală cât și acțiunea civilă de față, având ca bază același fapt, petrecut în aceleași împrejurări, urmează că finea de neprimire ridicată de pârâta Societate „Tramvaielor Comunale“ este întemeiată și acțiunea de față respinsă pe baza autorității lucrului judecat.

Pentru aceste motive, admite incidentul, respinge acțiunea.

Semnat: *Victor Popovici.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

TESTAMENT. — *Distrugerea originalului.* — *Forță majoră.* — *Probă testimonială.*

TESTAMENT OLOGRAF. — *Distrugerea originalului.* — *Forță majoră.* — *Război.* — *Ocupațiune inamică.*

1. Art. 1348 c. civ. (1198 c. civ. rom.) care autoriză proba testimonială în cazul când creditorul a pierdut titlul care îi servea de probă literală în urma unui caz fortuit rezultând din forță majoră, nu face nici o deosebire între actele care cuprind dispozițiuni de ultimă voință și celelalte acte.

2. În consecință, depunerea copieii unui testament olograf în minutele unui notar poate fi ordonată, după anchetă, dacă originalul acestui testament, depus și el la un notar, a fost distrus în timpul ocupației inamice, și nu se poate pretinde că producerea acestui original, deși pierderea lui provine din o forță majoră, este totuși indispensabilă pentru

a se verifica condițiunile de formă de care depinde validitatea testamentului.

De altă parte, proba testimonială fiind astfel admisă, existența și regularitatea acestui testament poate decurge, în afară de alte documente și circumstanțe ale cauzei, din enunțările procesului-verbal de deschidere dresat de președintele tribunalului civil și din rezultatele anchetei ordonate, mai cu seamă din depoziția martorilor care primind în păstrare originalul au afirmat în chip absolut, că el a fost scris în întregime și semnat de testator, și-a fost dat din acesta imediat.

Cas. fr. 15 Nov. 1926. — *Rep. gen. Sirey, 1927, s. 1.223.*

NOTĂ. — În principiu, existența unui testament nu poate fi stabilită nici prin martori, nici prin prezumțiuni. Cu toate acestea este de jurisprudență constantă că art. 1348 c. civ. (art. 1198 c. civ. rom.) care autoriză proba cu martori pentru existența titlurilor pierdute sau distruse în urma unor evenimente de forță majoră se aplică la testamente ca și la alte acte. (V. Cas. fr. 12 Iunie 1883, 1.127; C. Naney 22 Iunie 1896, S. 1896. 2.263 și 2 Iunie 1899, S. 1900, 2. 91; Cas. civ. română s. I 28 Nov. 1923, *Dreptul* 1924, p. 63).

Un legatar poate deci stabili prin martori existența unui testament olograf făcut în favoarea sa și care a fost distrus în urma unui caz de forță majoră. El are de asemenea dreptul de a recurge la prezumțiuni (V. Cas. fr. 8 Dec. 1902, S. 1984. 1.132), dar nu se suplinește astfel producerea testamentului al cărui original nu este prezentat decât dacă se dovedește în prealabil că pierderea sau suprimarea titlului a provenit dintr'un caz de forță majoră.

Pe lângă aceasta, tribunalele cer dovedă nu numai a existenței testamentului dar și dispozițiile cuprinse într'nsul.

În fine, legatarul trebuie de asemenea să justifice regularitatea testamentului distrus sau dispărut, afară numai dacă el nu a fost suprimat chiar de moștenitori însăși, sau că dânsii s'ar fi abținut de a-l produce, această atitudine din partea acelorora cărora testatorul la-ar fi cauzat prejudiciu permițând de a presupune regularitatea lui.

Din decizia rezumată mai sus, rezultă că dovada acestei regularități ca și cea despre existența titlului, poate fi dedusă, în deosebi, din enunțările procesului-verbal dresat de președintele tribunalului, cu ocazia deschiderii originalului, posterior dispărut, și din declarațiile făcute de notarul căruia testatorul i-a remis ultimele sale dispoziții imediat după ce au fost redactate. (V. D. Alexandresco, t. VII p. 290 cum și remarcabila decizie a C. Apel București s. IV din 31 Ianuarie 1923 în procesul testamentarului Amira, *Dreptul* din 1923, p. 138). S. R.

BIBLIOGRAFIE

A apărut Volumul V din TRATATUL DE DREPT ȘI PROCEDURA PENALĂ, cursul Prof. I. Tanoviceanu, revăzut și complectat de d-nii: *Vintilă Dongoroz* în ce privește doctrina română și străină; *Eugen C. Decusară* în ce privește jurisprudența; *Corneliu Chiselită*, consilier la Curtea de Casație, referințe pentru Bucovina și *Ștefan Laday*, referințe pentru Ardeal.

Acest volum de 840 pagini cu o prefață de d-l N. C. SCHINA cuprinde și *indexul alfabetic* pentru volumele IV și V.

Prețul 500 Lei. Comandele se primesc la *Curierul Judiciar*,